SRIRANGAM SRIMAD ANDAVAN ASHRAMAM

वेद
पञ्च सूक्तम्

श्रुतिः

anugraham of

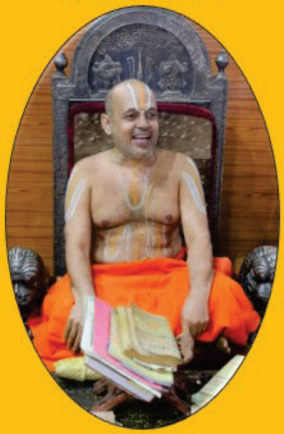

Pitadhipathi Srimad Sri Varaha Maha Desikan

k kh g gh Standard, color-coded phonic delineation for languages that need it

© document generated using **TT28** publisher
@ **www.aradhanam.org**

।। पुरुषसूक्तम् ।।

हरिः ओं ।

सहस्र शीर्षा पुरुषः । सहस्राक्षः सहस्रपात् ।
स भूमिं विश्वतो वृत्वा । अत्यतिष्ठद्दशाङ्गुलम् ।। [१]

पुरुष एवेदꣳ सर्वम् । यद्भूतं यच्च भव्यम् ।
उतामृतत्वस्येशानः । यदन्नेनातिरोहति ।। [२]

एतावानस्य महिमा । अतो ज्यायाꣳश्च पूरुषः ।
पादोऽस्य विश्वा भूतानि । त्रिपादस्यामृतं दिवि ।। [३]

त्रिपादूर्ध्व उदैत्पुरुषः । पादोऽस्येहाभवात्पुनः ।
ततो विष्वङ्व्यक्रामत् । साशनानशने अभि ।। [४]

तस्माद्विराडजायत । विराजो अधि पूरुषः ।
स जातो अत्यरिच्यत । पश्चाद्भूमिमथो पुरः ।। [५]

यत्पुरुषेण हविषा । देवा यज्ञमतन्वत ।
वसन्तो अस्यासीदाज्यम् । ग्रीष्म इध्मश्शरद्धविः ।। [६]

सप्तास्यासन्परिधयः । त्रिस्सप्त समिधः कृताः ।
देवा यद्यज्ञं तन्वानाः । अबध्नन्पुरुषं पशुम् ।। [७]

तं यज्ञं बर्हिषि प्रौक्षन् । पुरुषञ्जातमग्रतः ।
तेन देवा अयजन्त । साध्या ऋषयश्च ये ॥ [८]

तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः । संभृतं पृषदाज्यम् ।
पशूꣳस्ताꣳश्चक्रे वायव्यान् । आरण्यान्ग्राम्याश्च ये ॥ [९]

तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः । ऋचस्सामानि जज्ञिरे ।
छन्दाꣳसि जज्ञिरे तस्मात् । यजुस्तस्मादजायत ॥ [१०]

तस्मादश्वा अजायन्त । ये के चोभयादतः ।
गावो ह जज्ञिरे तस्मात् । तस्माज्जाता अजावयः ॥ [११]

यत्पुरुषं व्यदधुः । कतिधा व्यकल्पयन् ।
मुखं किमस्य कौ बाहू । कावूरू पादावुच्येते ॥ [१२]

ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीत् । बाहू राजन्यः कृतः ।
ऊरू तदस्य यद्वैश्यः । पद्भ्याꣳ शूद्रो अजायत ॥ [१३]

चन्द्रमा मनसो जातः । चक्षोस्सूर्यो अजायत ।
मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च । प्राणाद्वायुरजायत ॥ [१४]

नाभ्या आसीदन्तरिक्षम् । शीर्ष्णो द्यौस्समवर्तत ।
पद्भ्यां भूमिर्दिशश्श्रोत्रात् । तथा लोकाꣳ अकल्पयन् ॥ [१५]

वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम् । आदित्यवर्णन्तमसस्तु पारे ।
सर्वाणि रूपाणि विचित्य धीरः । नामानि कृत्वाऽभिवदन् यदास्ते ॥ [१६]

धाता पुरस्ताद्यमुदाजहार । शक्रः प्रविद्वान्प्रदिशश्चतस्रः ।
तमेवं विद्वानमृत इह भवति । नान्यः पन्था अयनाय विद्यते ॥ [१७]

यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवाः । तानि धर्माणि प्रथमान्यासन् ।
ते ह नाकं महिमानस्सचन्ते । यत्र पूर्वे साध्यास्सन्ति देवाः ॥ [१८]

अद्भ्यस्संभूतः पृथिव्यै रसाच्च । विश्वकर्मणस्समवर्तताधि ।
तस्य त्वष्टा विदधद्रूपमेति । तत्पुरुषस्य विश्वमाजानमग्रे ॥ [१९]

वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम् । आदित्यवर्णं तमसः परस्तात् ।
तमेवं विद्वानमृत इह भवति । नान्यः पन्था विद्यतेयऽनाय ॥ [२०]

प्रजापतिश्चरति गर्भे अन्तः । अजायमानो बहुधा विजायते ।
तस्य धीराः परिजानन्ति योनिम् । मरीचीनां पदमिच्छन्ति वेधसः ॥ [२१]

यो देवेभ्य आतपति । यो देवानां पुरोहितः ।
पूर्वो यो देवेभ्यो जातः । नमो रुचाय ब्राह्मये ॥ [२२]

रुचं ब्राह्मं जनयन्तः । देवा अग्रे तदब्रुवन् ।
यस्त्वैवं ब्राह्मणो विद्यात् । तस्य देवा असन्वशे ॥ [२३]

ह्रीश्च ते लक्ष्मीश्च पत्न्यौ । अहोरात्रे पार्श्वे ।
नक्षत्राणि रूपम् । अश्विनौ व्यात्तम् ॥ [२४]

इष्टं मनिषाण । अमुं मनिषाण । सर्वं मनिषाण ॥

हरिः ओं ।

।। नारायणसूक्तम् ।।

हरिः ओं ।

सहस्रशीर्षं देवं विश्वाक्षं विश्वशम्भुवम् ।
विश्वं नारायणं देवमक्षरं परमं प्रभुम् ।

विश्वतः परमं नित्यं विश्वं नारायणꣳ हरिम् ।
विश्वमेवेदं पुरुषस्तद्विश्वमुपजीवति ।

पतिं विश्वस्यात्मेश्वरꣳ शाश्वतꣳ शिवमच्युतम् ।
नारायणं महाज्ञेयं विश्वात्मानं परायणम् ।

नारायणपरं ब्रह्म तत्वं नारायणः परः ।
नारायण परो ज्योतिरात्मा नारायणः परः ।

यच्च किञ्चिज्जगत्यस्मिन्दृश्यते श्रूयतेऽपि वा ।।

अन्तर्बहिश्च तत्सर्वं व्याप्य नारायणः स्थितः ।
अनन्तमव्ययं कविꣳ समुद्रेऽन्तं विश्वशम्भुवम् ।

पद्म कोश प्रतीकाशꣳ हृदयं चाप्यधोमुखम् ।
अधो निष्ठ्या वितस्त्यान्तु नाभ्यामुपरि तिष्ठति ।

हृदयं तद्विजानीयाद्विश्वस्यायतनं महत् ।
सन्ततꣳ सिराभिस्तु लम्बत्या कोशसन्निभम् ।

तस्यान्ते सुषिरꣳ सूक्ष्मं तस्मिन् सर्वं प्रतिष्ठितम् ।
तस्य मध्ये महानग्निर्विश्वार्चिर्विश्वतोमुखः ।

सोऽग्रभुग्विभजन्तिष्ठन्नाहारमजरः कविः ।
सन्तापयति स्वं देहमापादतलमस्तकम् ।

तस्य मध्ये वह्निशिखा अणीयोर्ध्वा व्यवस्थितः ।
नीलतोयदमध्यस्था विद्युल्लेखेव भास्वरा ।

नीवारशूकवत्तन्वी पीता भास्यात्तनूपमा ।
तस्याश्शिखाया मध्ये परमात्मा व्यवस्थितः ।

स ब्रह्म स शिवस्सेन्द्रस्सोऽक्षरः परमस्स्वराट् ॥

ऋतꣳ सत्यं परं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गलम् ।
ऊर्ध्वरेतं विरूपाक्षं विश्वरूपाय वै नमः ॥

ओं नारायणाय विद्महे वासुदेवाय धीमहि ।
तन्नो विष्णुः प्रचोदयात् ॥

हरिः ओं ।

।। विष्णुसूक्तम् ।।

हरिः ओं ।

विष्णोर्नुकं वीर्याणि प्रवोचं यः पार्थिवानि विममे रजांसि यो अस्कभायदुत्तरꣳ सधस्थं विचक्रमाणस्त्रेधोरुगायो विष्णोरराटमसि विष्णोः पृष्ठमसि विष्णोश्श्नप्त्रेस्थो विष्णोस्स्यूरसि विष्णोर्ध्रुवमसि वैष्णवमसि विष्णवे त्वा ।।

तदस्य प्रियमभिपाथो अश्याम् ।
नरो यत्र देवयवो मदन्ति ।
उरुक्रमस्य स हि बन्धुरित्था ।
विष्णोः पदे परमे मध्व उत्सः ।
प्रतद्विष्णुस्तवते वीर्याय ।
मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः ।
यस्योरुषु त्रिषु विक्रमणेषु ।
अधिक्षियन्ति भुवनानि विश्वा ।
परो मात्रया तनुवा वृधान ।
न ते महित्वमन्वश्नुवन्ति ।।

उभे तें विद्म रजसि पृथिव्या विष्णों देवत्वं ।
परमस्य विथ्से ।
विचक्रमे पृथिवीमेष एताम् ।
क्षेत्राय विष्णुर्मनुषे दशस्यन् ।
ध्रुवासो अस्य कीरयो जनासः ।
उरुक्षितिँ सुजनिमाचकार ।
त्रिर्देवः पृथिवीमेष एताम् ।
विचक्रमे शतर्चसं महित्वा ।
प्रविष्णुरस्तु तवसस्तवीयान् ।
त्वेषग्ग् ह्यस्य स्थविरस्य नाम ॥

अतों देवा अवन्तु नो यतो विष्णुर्विचक्रमे ।
पृथिव्यास्सप्तधामभिः ।
इदं विष्णुर्विचक्रमे त्रेधा निदधे पदम् ।
समूढमस्य पाँसुरे ।
त्रीणि पदा विचक्रमे विष्णुर्गोपा अदाभ्यः ।
ततो धर्माणि धारयन् ।
विष्णोः कर्माणि पश्यत यतो व्रतानि पस्पशे ।
इन्द्रस्य युज्यस्सखा ॥

तद्विष्णो᳚ः पर॒मं प॒दꣳ सदा॑ पश्यन्ति सू॒रय॑ः ।

दि॒वीव॒ चक्षु॒रात॑तम् ।

तद्विप्रा॑सो विप॒न्यवो॑ जागृ॒वाꣳ स॒स्समि॑न्धते ।

विष्णो॒र्यत्प॑र॒मं प॒दम् ॥

हरि॑ः ओं ।

।। श्रीसूक्तम् ।।

हिरण्यवर्णां हरिणीं सुवर्णरजतस्रजाम् ।
चन्द्रां हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातवेदो म आवह ।।

तां म आवह जातवेदो लक्ष्मीमनपगामिनीम् ।
यस्यां हिरण्यं विन्देयं गामश्वं पुरुषानहम् ।।

अश्वपूर्वां रथमध्यां हस्तिनाद प्रबोधिनीम् ।
श्रियं देवीमुपह्वये श्रीर्मादेवी जुषताम् ।।

कां सोस्मितां हिरण्यप्राकारामार्द्रां ज्वलन्तीं तृप्तां तर्पयन्तीम् ।
पद्मे स्थितां पद्मवर्णां त्वामिहोपह्वये श्रियम् ।।

चन्द्रां प्रभासां यशसा ज्वलन्तीं श्रियं लोके देवजुष्टामुदाराम् ।
तां पद्मनेमीं शरणमहं प्रपद्येऽलक्ष्मीर्मे नश्यतां त्वां वृणे ।।

आदित्यवर्णे तपसोऽधि जातो वनस्पतिस्तव वृक्षोऽथ बिल्वः ।
तस्य फलानि तपसा नुदन्तु मायान्तरायाश्च बाह्या अलक्ष्मीः ।।

उपैतु मां देवसखः कीर्तिश्च मणिना सह ।
प्रादुर्भूतोऽस्मि राष्ट्रेऽस्मिन् कीर्तिमृद्धिं ददातु मे ।।

क्षुत्पिपासामलां ज्येष्ठामलक्ष्मीर्नाशयाम्यहम् ।
अभूतिमसमृद्धिं च सर्वां निर्णुद मे गृहात् ।।

गन्धद्वारां दुराधर्षां नित्यपुष्टां करीषिणीम् ।
ईश्वरीं सर्वभूतानां तामिहोपह्वये श्रियम् ॥

मनसः काममाकूतिं वाचस्सत्यमशीमहि ।
पशूनां रूपमन्नस्य मयि श्रीश्श्रयतां यशः ॥

कर्दमेन प्रजा भूता मयि संभव कर्दम ।
श्रियं वासय मे कुले मातरं पद्ममालिनीम् ॥

आपः सृजन्तु स्निग्धानि चिक्लीत वस मे गृहे ।
नि च देवीं मातरं श्रियं वासय मे कुले ॥

आर्द्रां पुष्करिणीं पुष्टिं पिङ्गळां पद्ममालिनीम् ।
चन्द्रां हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातवेदो म आवह ॥

आर्द्रां यः करिणीं यष्टिं सुवर्णां हेममालिनीम् ।
सूर्यां हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातवेदो म आवह ॥

तां म आवह जातवेदो लक्ष्मीमनपगामिनीम् ।
यस्यां हिरण्यं प्रभूतं गावो दास्योऽश्वान् विन्देयं पुरुषानहम् ॥

पद्मप्रिये पद्मिनि पद्महस्ते पद्मालये पद्मदळायताक्षि ।
विश्वप्रिये विष्णुमनोऽनुकूले त्वत्पादपद्मं मयि सन्निधत्स्व ॥

श्रियै जात श्रिय आनिर्याय श्रियं वयो जनितृभ्यो दधातु ।
श्रियं वसाना अमृतत्वमायन् भवन्ति सद्यस्समिधा मितद्यून् ।।

श्रिय एवैनं तच्छ्रियामादधाति ।
सन्ततमृचा वषट्कृत्यं सन्धत्तं सन्धीयते प्रजया पशुभिः ।
य एवं वेद ।।

ओं महादेव्यै च विद्महे विष्णुपत्न्यै च धीमहि ।
तन्नो लक्ष्मीः प्रचोदयात् ।।

॥ भूसूक्तम् ॥

भूमिर्भूम्ना द्यौर्वरिणाऽन्तरिक्षं महित्वा ।
उपस्थेते देव्यदितेऽग्निमन्नादमन्नाद्यायादधे ।
आऽयङ्गौः पृश्निरक्रमी दसनन्मातरं पुनः ।
पितरं च प्रयन्थ्सुवः ।
त्रिꣳ शद्धाम विराजति वाक्पतङ्गाय शिश्रिये ।
प्रत्यस्य वह द्युभिः ।
अस्य प्राणादपानत्यन्तश्चरति रोचना ।
व्यख्यन् महिषः सुवः ।
यत्वा क्रुद्धः परो वप मन्युना यदवर्त्या ।
सुकल्पमग्ने तत्तव पुनस्त्वोद्दीपयामसि ।
यत्ते मन्युपरोप्तस्य पृथिवीमनुदध्वसे ।
आदित्या विश्वे तद्देवा वसवश्च समाभरन् ।

मेदिनी देवी वसुन्धरा स्याद्वसुधा देवी वासवी ।
ब्रह्मवर्चसः पितृणां श्रोत्रं चक्षुर्मनः ।
देवी हिरण्यगर्भिणी देवी प्रसूवरी ।
रसने सत्यायने सीद ।
समुद्रवती सावित्री हनो देवी मह्यगी ।
महीधरणी महो ध्यतिष्ठाः श्रृङ्गे श्रृङ्गे यज्ञे यज्ञे विभीषिणी ।
इन्द्रपत्नी व्यापिनी सुरसरिदिह ।
वायुमती जलशयनी श्रियंधा राजा सत्यन्धो परिमेदिनी ।
श्वोपरिधत्तं गाय ।

विष्णुपत्नीं महीं देवीं माधवीं माधवप्रियाम् ।
लक्ष्मी प्रियसखीं देवीं नमाम्यच्युत वल्लभाम् ।

ओं धनुर्धरायै विद्महे सर्वसिद्ध्यै च धीमहि ।
तन्नो धरा प्रचोदयात् ।।

श्रृण्वन्ति श्रोणाममृतस्य गोपाम् ।
पुण्यामस्या उपश्रृणोमिवाच॑म् ।
महीं देवीं विष्णुपत्नीमजूर्याम् ।
प्रतीचीं मेनाँ हविषा यजामः ।
त्रेधा विष्णुरुरुगायो विचक्रमे ।
महीं दिवं पृथिवीमन्तरिक्षम् ।
तच्छ्रोणैति श्रव इच्छमाना ।
पुण्यग्ग् श्लोकं यजमानाय कृण्वती ।

।। नीळासूक्तम् ।।

नीळां देवीꣳ शरणमहं प्रपद्ये सुतरसि तरसे नमः ।

गृणाहि ।

घृतवती सवितराधिपत्यैः पयस्वती रन्तिराशानो अस्तु ।
ध्रुवा दिशां विष्णुपत्न्यघोराऽस्येशाना सहसो या मनोता ।
बृहस्पतिर्मातरिश्वोत वायुस्सन्धुवाना वाता अभि नो गृणन्तु ।
विष्टम्भो दिवो धरुणः पृथिव्या अस्येशाना जगतो विष्णुपत्नी ।

ओं महादेव्यै च विद्महे विष्णुपत्न्यै च धीमहि ।
तन्नो नीळा प्रचोदयात् ।।